СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 120. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 22-го червня 1944. No. 120. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, June 22, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РІЗКА ВІДПОВІДЬ ГОЛА НА БРИТІЙСЬКИЙ ЗАКИД

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол змісця відкинув всякі пояснення до небувалого закиду, видвигненого проти Злучених Держав британським міністром продукції Оливером Литлтоном. Литлтон сказав на зібранню Американської Торговельної Палати в Лондоні, що Америка спровокувала Японію до війни. На це Гол відповів, що „заява Литлтона є цілковито помилкова щодо фактів і не виказує правдивого наставлення Злучених Держав як в початковій фазі воєнного підготування Німеччини й Японії для добуття світу так і в пізнішім наїзді обох згаданих держав на чужі краї".

У статті, оголошеній прилюдно, каже між іншими Секретар Гол таке: „Наш уряд від початку до кінця мав на увазі одну політику, а це оборону перед швидко зростаючою небезпекою для краю. . . Японія від літ переводила загально знану програму завоювань. Вона заняла в 1931. р. Манджурію, в 1937 напала на Китай, в 1940 наїхала на Індохіни, а вкінці в 1941. р. вона напала без провокації на Перл Гарбор, що є територією Злучених Держав".

З Лондону наспіли вісти, що промова Оливера Литлтона, в якій він видвигнув закид на адресу Злучених Держав, не містила в первіснім тексті цього закиду і промовець додав її від себе щойно вчасі виголошення промови. Вона викликала зовсім зрозуміле здивування і потрясла цілим міністерством закордонних справ. Цілий уступ, який Литлтон сказав без попереднього написання звучить так: „Америка не була ніколи справді невтральною. Не було сумніву, по чиїй стороні були її симпатії і це є перекручуванням історії твердити, що Злучені Держави були приневолені вступити в війну. Америка провокувала Японію до цього ступня, що Японія була приневолена до нападу".

СТЕЙТ КУПУЄ БОНДІВ ЗА СТО МІЛЮНІВ.

НЮ ЙОРК. — Вчасі, коли місто Ню Йорк напружило свої зусилля, на кампанію за Пяту Позичку і сума закуплених бондів перейшла марку сто міліонів долярів, ґубернатор стейту Дюї проголосив плян, на підставі якого стейт інвестує зі своїх фондів теж сто міліонів у воєнних бондах. Департамент скарбу з Вашинґтону прислав повідомлення що загальна сума бондів дійшла до висоти 964 міліони.

ЛІТАК ДЛЯ ВИСОКИХ ДОСТОЙНИКІВ, АЛЕ НЕ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Команда армії тримає готовий великий чотиромоторовий перевозовий літак в повнім виряді і з усіми вигодами на якусь важну подорож для високих достойників американського уряду в звязку з військовою й дипльоматичною конференцією. Вістка про готовість літака дійшла до прилюдного відома, коли ґазетярські репортери повідомили Білий Дім і департамент війни про поголоску, яка рознеслася по столиці, що президент Рузвелт дістав спеціяльний літак для свого вжитку. Секретар Стефан Ирлі заявив, що наскільки він знає літак не є призначений для президента.

Водночас появилася вістка, що Комітет Народнього Мандату для Міжамериканського Миру й Співділання візвав президента Рузвелта, щоб він скликав дорадчі збори представників американських републик для обговорення засад миру для Західної півкулі.

АМЕРИКАНСЬКО-РОСІЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ КУПИВ ДІМ.

НЮ ЙОРК. — Американсько-Російський Інститут для Культурних Звязків із Советським Союзом закупив дім під ч. 58 при Парк евеню. Там буде приміщена бібліотека з безплатним доступом для публики і школа російської мови. — Інститут заложений ще в 1926. році, а в летючках з поясненням його діяльности згадується про потребу освідомлення американськоз публики про Советський Союз.

ЧИСЛО РОБІТНИКІВ У ВОЄННИХ ФАБРИКАХ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Біжучого року замітне зменшення робітників по воєнних фабриках пересічно по 100,000 місячно, як це проголошує департамент торговлі. В невоєнних підприємствах спадає число робітників по 50,000 місячно. Не зважаючи на те, ще таки дається відчувати недостача робітників в деяких підприємствах.

ЮНРА ПОМАГАЄ БІЖЕНЦЯМ.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація Ріліфу й Регабілітації Обеднаних Держав (ЮНРА) вже розпочала свою титанічну працю допомоги воєнним біженцям у цих територіях, що їх заняли аліянтські війська.

Зорганізовано Українсько-Американський Допомоговий Комітет

НЮ ЙОРК. — В готелю Пенсилвенія відбулися ві второк 20. червня наради Ініціятивного Комітету для введення в життя постійного Українсько-Американського Допомогового Комітету, який має вести допомогову акцію для українців, діткнених війною на рідних землях і поза їх межами. Нарадам проводив голова Українського Конґресового Комітету Степан Шумейко. Він подав до відома, що у виконанню ухвали Другого Українського Конгресу, що відбувся у Філядельфії, Український Конгресовий Комітет почувається до обовязку дати ініціятиву до створення Українського Допомогового Комітету, аполітичної, чисто харитативної й від У. К. Комітету незалежної інституції. Саме для цеї цілі скликано отсі збори.

Після цього фін. секр. У. К. Комітету Богдан Катамай відчитав звіт спеціяльної делеґації У. К. К., складеної з д-ра Л. Цегельського і пані Олени Штогрин, до установ у Вашингтоні для розсліду, як таку гуманітарну акцію можна повести. Додаткові інформації подав касієр У. К. К., Дмитро Галичин, після чого передискутовано всесторонно всі можливости організації й допомогової акції. В результаті принято одноголосно резолюцію про конечність негайного зорганізування окремого допомогового комітету. Намічено загальний начерк складу і організації такого комітету. Потім приступлено до вибору уряду цього допомогового комітету.

В склад уряду ввійшли: д-р Володимир Галан з Філядельфії, голова; д-р Неоніля Пелехович-Гайворонська з Форест Гилс, Н. Й. і Юлія Маньоська з Балтимор, Мд., заступниці голови; д-р Павло Дубас з Філядельфії, секретар; Евген Рогач з Філядельфії, скарбник. До контрольної комісії ввійшли: Роман Слободян з Елизабет, Н. Дж., Василь Шабатура з Питсбург, Па., Анастазія Вагнер з Джерзі Ситі, Н. Дж. та Івана Бенцаль з Ню Йорк, Н. Й.

Як радні ввійшли: Марія Близнак, з Ню Йорку; Андрій Мельник, з Ню Бритен, Конн.; Анна Настюк з Юніон, Н. Дж.; Ева Піддубчишин з Джерзі Ситі; Марія Сталена і Платон Стасюк з Ню Йорку; Ірина Тарнавська з Філядельфії; Семен Угорчак з Бруклина, Н. Й.

Комітет рішив порозумітися з українськими комітетами й організаціями по різних стейтах та місцевостях для доповнення свого складу як також скласти статут та правильник і постаратися за чартер. Осідком комітету буде Філядельфія.

Посилені чутки про фінсько-російські переговори

СТОКГОЛЬМ. — З фінської столиці Гельсінкі знову приходять вісти про бажання Фінляндії погодитися з Росією. Говориться, що Фінляндія вже складає „мировий кабінет", на чолі котрого стане д-р Генрік Рамсай, теперішній міністер внутрішніх справ, і цей негайно поведе мирні переговори. До Лондону прийшли навіть вісти, що ініціятиву для створення такого кабінету подав маршал Манергайм, видно переконаний про безнадійність дальшого збройного опору червоній армії. Новим товчком для таких вістей є добуття червоною армією порту Віборгу.

Скільки правди не булоб у цих донесеннях, нема сумніву, що положення в столиці Фінляндії незвичайно „делікатне" та що події там розвиваються з незвичайною скорістю.

Тимчасом Москва заперечує вістки, немовби Фінляндія почала якінебудь мирові переговори. З Вашингтону доносять, що фінський посол Прокопе дістав уже свій пашпорт від департаменту стейту й збирається до виїзду з Америки; це сильно ослабляє надію Фінляндії на вжиття Америки за свого посередника.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД НА ВИГНАННЮ РЕФОРМУЄТЬСЯ ДЛЯ МИЛОГО ОКА СОВЄТІВ

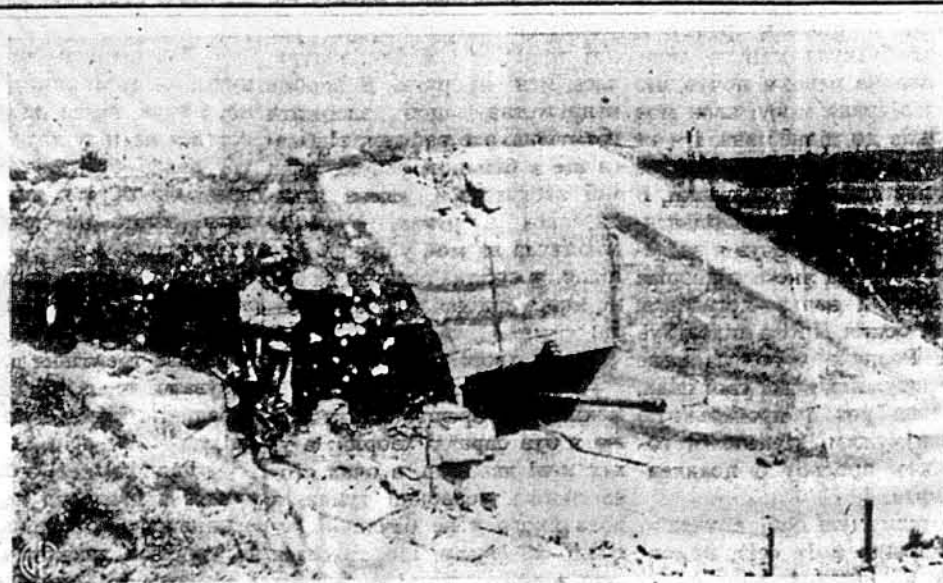
ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню зробив поважне уступство советському урядови, коли президент Рачкевіч заповів, що він іменує собі незадовго нового наступника на місце ґенерала Сосновского. Має ним бути „визначний польський демократ", котрий ще є в Польщі. Ґенерал Сосновскі останеться в польскім уряді тільки командантом польських збройних сил. Він був наступником президента ще від 1939 року.

Британська преса витає ці переміни в польському уряді як поступ до наладнання польсько - советських взаємин.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІТЕТ СПОДІВАЄТЬСЯ ПЕРЕНЕСТИСЬ НЕЗАДОВДО ДО ФРАНЦІЇ

АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення збирається перенестись незадовго до Франції; задумує він зробити це зараз, як тільки аліянтські війська визволять якесь більше місто. Він теж сподівається, що Аліянти визнають Комітет тимчасовим фактичним урядом Франції.

У політичних кругах звертають тимчасом загальну увагу на те, що советський уряд не визнав Комітету тимчасовим урядом французької републики, як це він мав незадовго зробити. Відомий журналіст Пертінакс каже, що советський уряд признав Францію сферою впливів Британії й Америки, за що він жде від них признання Сходу сферою, в якій совєти мають мати вільну руку.

ХТО КАЗАВ, ЩО НЕ МОЖНА ДОБУТИ? — Націстична пропаґанда казала, що німецької оборонної лінії на західнім побережжю Европи ніхто не зможе добути. На світлині аліянтський вояк стоїть на сторожі коло такого одного форту, який пропаґанда Гітлера проголосила неможливим до добуття.

АМЕРИКАНЦІ ПІД ШЕРБУРҐОМ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американська піхота, піддержувана незвичайно сильним артилерійним огнем, підійшла вже під самі окраїни Шербурга й всадовилася на позиціях, віддалених усего на 7 миль від центра цього важного атлянтійського порту. На південний захід від міста вони дійшли вже до Вастевілю, що лежить усего 4 милі від границь Шербурга. Ніччю американські патрулі продираються крізь німецькі лінії на півтретя милі до порту.

Ці поступи американських військ є доказом, що вони вже пробились крізь зовнішні оборонні лінії міста. Ворог не пробує евакувати міста, але видимо старається знищити портові приспосіблення.

На південно-західному секторі аліянтської інвазійної лінії в Нормандії британці добули наново Тілі-сір-Сель та добилися під Готот-ле-Бак.

МАСОВИЙ ЛЕТУНСЬКИЙ РЕЙД НА ОСІДОК „РОБОТІВ".

ЛОНДОН. — Аліянти кинули проти інсталяцій для висилки безпільотних літаків-бомб на Анґлію найбільшу силу літаків цеї війни. Вони бомбардували пляново цілу околицю Па де Кале. Дві тисячі важких бомбовиків узяло участь у цьому рейді.

Крім цього того самого дня аліянтські літаки били ще по нафтових збірниках у західній Німеччині.

З цілоденних операцій не вернулося 47 бомбовиків і 10 боевиків, але підчас них знищено 67 ворожих літаків. 20 бомбовиків осіло на територію Швеції.

ВОРОГ СТАВИТЬ В ІТАЛІЇ ІЗОЛЬОВАНИЙ ОПІР.

РИМ. — Британська восьма армія стала очищувати околицю Перуджії з ворога, котрий ставить там опір тільки в ізольованих місцях.

Американські відділи, які їдуть західним побережжям, далі підсуваються ближче до Гросета. Вони стрічаються тільки зо слабим опором.

Над Адріятиком аліянтські війська дійшли до ріки Сесіна.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАНЯЛИ ВИБОРГ.

ЛОНДОН. — Червона армія заняла в Карелії фінський порт Виборґ і 60 інших місцевостей.

Заняття Виборґу вважається тут малощо не смертним ударом Фінляндії, бо в першій фінсько-російській війні Фінляндія пішла зараз на мирові переговори, як тільки Росія здобула Виборг.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ РІШАЛЬНИЙ БІЙ ФЛЬОТ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Адмірал Нимиц заявив у своїм комунікаті, що між островами Маріанас і Филипинами зочено великі відділи японської фльоти, а може й цілу японську фльоту.

Комунікат іншими словами каже сподіватися, що довго вижиданий вирішальний бій між американською й японською фльотою наближається. Нимиц дав теж до зрозуміння, що ворог уже дізнав від нас деяких ударів.

ПОЛОВИНА САЙПАНУ ЗАНЯТА.

Останні комунікати, видані в вівторок сполудня, кажуть, що американські маринарі й піхота далі посуваються на острові Сайпані та що вони заняли вже половину цього стратеґічного важного острова. Японський ґарнізон острова видимо значно ослаб.

ВСІ ЛЕТНИЩА НА БІАКУ В НАШИХ РУКАХ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Американські війська на острові Біаку повернули ліве крило ворога й залляли два останні ворожі летнища на острові, що лежить коло Бороку й Соріда. Японська оборона летнищ заломалася під одночасним наступом піхоти й повзів. Ворожі втрати на острові кольосальні.

Посідання острова дає американцям летнище, віддалене всего на 800 миль від південного кінця Филипин.

НОВА „СЕКРЕТНА ЗБРОЯ" ГІТЛЄРА?

ЛОНДОН. — У тиждень після випущення в світ „роботів-бомберів" німці почали вживати проти британських бомбовиків, що бомбардували німецькі позиції в Франції, якоїсь нової зброї. Проти літаків вистрілюється в повітря стрільно, яке виглядає на скринку, а яке на висоті 6,000 до 7,000 стіп розривається й викидає на всі боки металеві пасочки. Вони мають відай на цілі псувати пропелери аліянтських літаків. Британський комунікат про цю нову Гітлерову секретну зброю кінчиться словами: „Зброя зовсім безскуточна".

ЯПОНЦІ ЗАНЯЛИ ЧАНҐШУ.

ЧУНКІНҐ.— Японська велика офензива в Китаю, що має на цілі розбити його на двоє, завершилася заняттям важного залізничого пункту Чанґши, столиці провінції Гунану, що через пять літ уважалася символом удачного опору Китаю Японії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Польща неодноцільна і одноцільна

У згаданій вже нами статті польського офіціяльного журналіста д-ра Літавера в британській ґазеті „Йоркшер Пості" попало ще одно замітне міркування, яке заслуґує на увагу людей, котрих цікавить питання границь Польщі.

Як відомо, д-р Літавер виступає проти традиційного польського становища щодо польських границь, а вживає він для цього арґументу з етнографії. Мовляв, східна границя хитається, бо там населення мішане, і через те в цій справі не можна все стояти на становищи тої самої границі, як це роблять традиційні польські політики. Виходило би з того, що д-р Літавер є за етнографічно одноцілу Польщу, під чим можна би розуміти щось у роді того, що колись голосив президент Вилсон, заявляючися за відбудову Польщі на всіх тих територіях, що мають переважаюче число польського населення. Одначе зараз потім д-р Літавер розмахнувся малювати, як саме він уявляє собі таку одноцілу Польщу: національно одноцілу Польщу можна би збудувати довкола пятьох польських історичних міст: Познані, Кракова, Варшави, Вильна й Львова, каже д-р Літавер.

Отже Львів поставлений на рівні з Варшавою й Краковом. Оба, для нього, однаково історичні польські міста. Для нас це велике безглуздя. Етнографічно, і історично, Львів і Варшава не одно. Львів збудували колись українські князі, як Варшаву й Краків польські, як Вильно литовські. Правда, Львів потім загарбали від українців польські наїзники, як Варшаву потім заграбала була від поляків Росія, як Краків забрала була Австрія, а Познань Прусія. Був час, коли в Варшаві було велике число москалів, коли Познань виглядала на пруське місто. Та кілька літ польського урядування вистарчило, або вимести московщину з Варшави, а прущину з Познані. Не стало чужого уряду, пропали чужі урядовці, і польські околиці наповнили наново порожнечу, утворену виїздом чужих урядовців.

Така сама доля була би й Львова. Хоча воно вчаси Польщі мало польську більшість, та ця більшість скоренько зникнула би, якби над краєм запанувала непольська влада. Якби це була українська влада, Львів до десяти літ був би майже чисто українським містом.

Безглуздям є теж плян Літавера будування одноцілої Польщі зо Львовом, але без цих мішаних східних провінцій, за котрі тепер за Польщу посварилася Росія. Якщо Львів мав би остатися при Польщі, а довколичні повіти з українською більшостю відійти від неї, то з нинішної величини Львова скоро осталося би дуже мало. Останнім століттям Львів був майже виключно урядницьким містом. Таке місто залежить від величини краю, яким він править. Полишене без провінції, таке місто скоро заникло би й зійшло би до ролі Бродів в австрійські часи, або до ролі Здолбунова в польські. Знала це й Польща, коли вона так запопадливо старалася польщити підльвівські повіти. По відході від Польщі українських повітів Галичини зо Львова вже ніхто не зробить фундаменту одноцілої польської держави. Львів повинен ділити долю українського краю довкола нього.

Паки й паки

Уже півтора місяця минуло зчасу, як „Свобода" помістила була статтю під наголовком **„Полумаймо про усунення одного мовного замішання"**, в котрій порушено було справу транскрипції англійських слів по українськи. Редакція звертала увагу на скандальну просто розбіжність наших ґазет при переписуванню англійських слів та радила призадуматися над заведенням якої одноцілої системи для цеї справи. Редакція не думала від себе справу ніяк пересуджувати, і тому не піддавала від себе ніякого кінцевого пляну вирішування справи. Вона обмежилася тільки поставленням питання, себто оглядом питань, на які мусить розглянути кожний, що пише англійські слова українськими буквами.

Пишучи цю статтю, редакція певно не ждала „сто-процентової реакції", себто не рахувала на те, що всі ґазети, котрі тільки вживають української мови, зараз заберуть слово для розгляду питання. Всеж таки, по правді кажучи, вона ждала, що певне число часописів на цю справу відкликнеться. Адже справа цікава для всякого українського журналіста й письменника, навіть можна сказати, для всякого читача української ґазети й книжки.

Сталося одначе те, чого вона зовсім не передбачувала: скільки редакція могла добачити, на справу не відкликнулася просто ні одна українська ґазета, ні в Злучених Державах ні в Канаді. Дивним дивом був відклик збоку читачів, тобто людей, які ґазет не редаґують, а тільки їх читають. Був відгук навіть письменний з боку читача, котрий зрозумів, що тут іде за те, як писати українські імена по англійськи. Навіть з усіми цими хибами відгук збоку читачів вказував би на факт, що ця справа є справді важна для читачів, так, як з цього виходила теж і наша стаття.

Знаючи перетяження працею умових робітників по редакціях українських часописів на еміґрації, що є безпосереднім вислідом їх недостаточного обсадження відповідним числом робітників, ми можемо догадатися, що ця умовина заважила й в цьому випадку, як прийшло розглянути спокійно це питання транскрипції англійських слів по українськи. Ми знаємо, що серед навалу пильної редакційної праці, якої відкладати не дозволяють просто вимоги години, нема просто часу присвятити хочби хвилину якимнебудь справам, звязаних з мовою чи правописом. Серед навалу біжучих питань такі справи можуть виглядати якщо не неважні, то принаймні на відкладні. Мовляв, їх вирішимо, як на це прийде вільний час.

Таке ставлення справи одначе має ту хибу, що, відкладаючи розумове вирішення справи, ми не відкладаємо вживання прихапцем виробленого способу. Ми відкликаємо тільки основне вирішення справи, а замісць цього вживаємо неосновне вирішення. Як прийде друга нагода того самого роду, ми знову властиво не відкладаємо вирішення на будуче а вирішуємо питання якбудь. Так поступаємо ще раз і ще раз, поки в нас не витвориться звичка поступати в таких справах без належитої глибшої застанови. Зчасом ця звичка, вироблена в справах писання слів, переноситься до вживання слів, до властивих питань мови, а то й дальше, до цілої нашої праці.

Ось чому українська преса в Новому Світі просто обовязана взятися за обговорення і таких справ, як справа мови й правопису. Між такими справами справа транскрипції англійських слів по українськи є безсумніву одною з перших, бо найлекшою. Вона не вимагає ні глибоких студій, ні знання двох мов, якби це на перший погляд могло здаватися.

Справа, можна сказати, найкраще надається на те, аби проломати це в деяких з наших ґазет уже традиційне трактування пекучих справ, що полягає в тому, що про справу не висказується ніякого погляду, поки хтось інший про неї не вискажеться, а як це станеться, і як хтось інший про справу заговорить, виступити проти його поглядів не з критикою, а з безпощадною лайкою, з інсинуаціями державної зради, церковного відступництва, моральної мерзоти й таке інше. З такого неґативізму треба нам нарешті вилікуватися, принаймні почати лікуватися, а з чого краще почати лікуватися, як не зо справи, яка з усіх справ може найменше викликати не то вже людських пристрастей, але й звичайних почувань?

Ставлячи справу ще раз на порядку дня, редакція цього часопису заявляє свою готовість піти остаточно за такою думкою, яку більшість української преси на іміґрації признасть найкращою, навіть хочби ця думка не була вповні нашою, бо вважаємо, що в тих справах правопису важнішим є, аби ми завели одностайний правопис, ніж щоби він з усіх боків видавався розумним.

Микола Чубатий.

Американські поляки та справа польської держави

Варто вчитися й від противника.

Американські українці не люблять поляків не без причини. Українці в Злучених Державах це на 90 відсотків пришельці зі Західної України. Многі з них таки безпосередно багато натерпілися від польського володіння, а решта живо співчували з жертвами того, що діялося в Західній Україні впродовж двацять літ поміж обома світовими війнами. Американцеви українського роду, що жив спершу, ніде правди діти, таки в конституційній державі, в Австрії, а потім літами в демократичній та вільній Америці, й в голові не могли поміститися такі речі як польська пацифікація та Береза Картуська, про які постійно писалося в українсько-американській пресі.

Ось це малювання української дійсности під Польщею, хоч зовсім правильне, затемнювало одначе в українсько-американськім громадянстві погляд на цілість української справи, себто на ще страшнішу дійсність під большевиками, з вигибанням мільонів людей голодом на найбагатшій землі в Европі, тисячами розстрілів і т. п. Ось і тому таке представлювання українсько-польської дійсности причинилось до свого роду переочування російсько-української дійсности, що знов не іде по лінії українського соборництва та незалежництва, а мостить шлях советофільству. Центром уваги для більшости американських українців ставала ось таким чином тільки Західна Україна й то навіть не ціла, але тільки Галичина та її важке політичне положення.

Американські українці навчилися теж недоцінювати польського противника, і через те не пристосовували до американських поляків, своїх американських співгорожан, засади: Вчиться від противника. В щоденнім житті американський українець привик дивитися на поляка як на фантаста з легковаженням, не до- ... бачуючи через те і його горячого польського патріотизму та його праці для своєї батьківщини в Европі. А цей польський патріотизм такий, що вартує на нього звернути увагу, хочби на те, щоб від свого історичного противника чогось навчитися.

Катастрофа Польщі та американські поляки.

Положення Польщі, зглядно невеликої держави та ще й до того національно неоднородної, все було дуже важке і воно ніколи легчим не буде, доки істнувати буде Росія, а Україна буде під російським пануванням. Польща ьгиснена між два кольоси, Німеччину та Росію, мусить бути роздавлювана що кількадесять літ, доки один із тих кольосів не буде знищений, або поки не буде придавлений їх імперіялістичний дух. Росія тепер потужна, а Німеччина розбита, але одноціла німецька нація все лишиться, а як така буде далі Польщі загрожувати. Польща впала жертвою свого географічного положення зовсім з тих самих причин, що й стара історична Польща. Упадок її приспішила ще й її національна політика супроти так званих меншин; саме ця політика стала зачіпкою для могучіших сусідів. Росія старий віковий гнобитель українського народу пішла „визволяти" українців зпід Польщі, прилучуючи Західну Україну та Західну Білорусь до своєї імперії; Польща стала через те меншою на половину.

До цього треба ще додати, що так склалося, що Росія стала ще й союзником демократичних держав та поважно причинилася до заломання нацистичної Німеччини; тому її голос став дуже поважним серед Обєднаних Держав. Росія займаючи від Польщі Західну Україну та Західну Білорусь, здебільша визначила свої границі вздовж етнографічної українсько - польської границі, що при відповідній аґітації, що тут йде про зєдинення українських земель, здобуло для російської точки погляду навіть симпатиків серед могучої західної демократії. Здавалося, що немає вже абсолютно ніякої надії на зміну такого рішення Росії. Росія ще й пішла дальше, вона поставила свою руку теж на саму Польщу, даючи виразно до пізнання, що майбутня Польща це має бути держава напів залежна від Росії.

Та американські поляки не погодилися з фактичним паном положення в Східній Европі; не спустилися на дно, як тисячі американських українців, але розпочали шалену працю серед американських конґресменів, сенаторів, журналістів та вчених в обороні цілости своєї передвоєнної Польщі. Забулися різниці партійні, реліґійні, світоглядові. На однім документі до американської влади фіґурував клюб масонський побіч католицького братства рожанцового. Ми бачили підписи епископів та високих духовників на протестах до през. Рузвелта побіч підписів відомих лібералів та сектярів. Оборона Польщі, цілої Польщі, навіть земель непольських, але українських та білоруських, зєдинила їх разом. Одна депутація за другою йшла до президента, до секретаря Гола; один меморіял за другим штурмував всі американські та неамериканські уряди від соток громад та тисячів установ.

В останніх днях травня відбувся великий конґрес американських поляків в Бофало, правдивий здвиг американських поляків для двох справ, щоб затримати при Польщі українсько-білоруські землі, головно Львів та Вильно, та щоб оборонити правдиву незалежність Польщі. Здавалосяб, що ця перша справа цілком безнадійна. Таж Львів по советській конституції вже влучений до Советів „з волі українського населення"; на підставі плебісциту з вислідом 94% — за. Вильно теж стало вже столицею нової советської литовської републики. І як можливий тут Советам відворот? Чи може диктатор Сталін, що казав списати тільки паперу та друкарської фарби про новий лад в Европі, про споконвіку український Львів, чи може він тепер уступити? Таж вченим української академії наук наказали у цій справі написати кілька розвідок про основника Львова короля Данила, якого донедавна так не любили. Таж чи може „український комісар закордонних справ" Корнійчук стати знов звичайним Корнійчуком, колиб сталося інакше? Пощож отже в таких обставинах полякам далі працювати, сказав би неодин рутенець; цеж справа безнадійна!

Можливости польського успіху.

Всеж таки жарлива праця не кого другого, а тільки американських поляків, як нині виглядає, не лишилася без результатів. Ми всіх таємних ходів дипльоматії ще тепер не знаємо, але вже показуються деякі признаки, що те, що здавалосяб неможливим, починає ставати можливим. Ще нині є тяганина за ту чи другу особу польського достойника, що засідає в польськім уряді в Лондоні, одначе вже нині щораз більше говориться, що справа границь, себто справа повороту Західної України до Польщі, це для Сталіна не є головною справою, та що Львів та Вильно, що „волею 94 відсотків населення" просилися під Совети, а Вильно ще й столиця Литви, мають вернути наново до Польщі. На це вже так напів офіціяльно погодилася червона Росія, а домагається ще тільки деяких концесій особової натури.

Немає сумніву, що поляки є отсе на порозі нового осягу й то такого осягу, який ще недавно видавався прямо неможливим. Перед здетермінованою, але солідарною поставою американських поляків, перед їх сотнями прихильників в американськім конґресі уступає на наших очах диктатор Сталін, сам себе бє по лиці та неґує цілу комуністичну пропаґанду за Львів, що має повернути під Польщу.

Та робота американських поляків нам не подобається. Але чи проте не булоб добре американським українцям поглянути більше критично на себе, маючи перед собою ось таку роботу американських поляків. Наша справа безнадійна, каже неодин; а вона дійсно стає безнадійною через нас всіх, що не вичуваємо подиву історичного моменту. Тому варто таки дечого навчитися і від поляків!

ОСТЕРІГАЮТЬ ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ ПЕРЕД ПРОВОКАЦІЯМИ

ЛОНДОН. (ОНА). — Представники урядів на вигнанні виголосили до своїх народів промови, в яких повідомляли їх про аліянтську інвазію Европи і перестерігали перед провокаціями зі сторони окупантів. Вони говорили, що німці будуть їх провокувати до повстання, а потому будуть їх бити. Наприклад, добре поінформовані люди, які прибули сюди з Европи, говорили, що німці будуть давати членам підземних організацій фальшиві зазиви до повстання проти німців, а коли такі почнуться, то вони негайно їх зліквідують. Бесідники взивали провідників підземного руху бути дуже чуйними і не робити нічого такого, що моглоб пошкодити остаточній боротьбі з окупантом. Треба поводитися холоднокровно, не тратити голови і дивитися, що робить ворог. Його треба деморалізувати, нападати на нього і нищити, але робити це зручно, без непотрібних демонстрацій. Поневолені народи мусять вдавати, що вони нічого про це не знають, що їх це мало обходить, та що вони не цікавляться інвазією. Але на ділі треба систематично приготовлятися до загального, народного повстання. Не сміє бути ніодної людини в окупованих німцями краях, котра не бралаб участи в підземному русі. Крім народних зрадників і запроданців, всі чесні патріоти мусять організуватися і приготовлятися до свята народного визволення.

ОЛЕКСА РЕМЕЗ

ЧАЙКА

(Оповідання)

6)

Я схопив лямпу і, майже безпритомний, вирушив з візитою. Опинившися на дворі, я мав страшенне бажання гримнути лямпою об землю й вернутися назад до хати, але, звернувши погляд на наше вікно, побачив я в нім Дрозда, який дуже красномовно вимахував до мене кулаком, бажаючи підтримати мою рішучість. Я рушив далі. Відчинив двері до сінців, відтак відчинив другі двері і увійшов до малої кухоньки. Тут мусів стати і відпочити, бо від хвильовання мені заперло дух, а ноги здавалися такі тяжкі, немов би я перейшов пішки з десять миль. Я глянув довкола себе: ліворуч плита, на ній кілька емалірованих горнят і машинка до варення, праворуч, під вікном стояла умивальня, а просто проти мене — двері до сусідної кімнати. Тихесенько, мов злодій, підійшов я до тих дверей і застукав.

— Прошу... — почулося за дверима.

На одну хвильку блиснула в мені гадка втікати як найшвидче, та вже було запізно і я, втягнувши в себе як міг найбільше повітря, стиснувши міцно-преміцно правою рукою лямпу, лівою рукою відчинив двері і увійшов в кімнату.

Сусідка сиділа біля стола, щось писала. В ту хвилю, як я ввійшов до кімнати, вона обернулася до мене і вперла в мене здивований погляд своїх великих, синіх очей.

— Добрий-день — гукнув я на цілу хату штучним басом і, ступивши два кроки наперед, вклонився.

— Добрий-день... — відповіла вона встаючи зі стільця і не спускаючи з мене здивованих, дещо наляканих очей.

Тут опустила мене і та крихта відваги, що ще була в мені, і я рішучо не знав, що маю говорити, і стояв мовчки, як слуп, дивлячися з ляком на неї; вона також мовчала, а погляд її очей став щораз більше наляканим. Так минула добра хвиля. Нарешті, сусідка перша опритомніла і промовила:

— Що є? що вам треба?

Кров бухнула мені в лице, жах охопив мене: я почув, що мені відібрало мову, язик мов прикипів до піднебіння, і я не міг ним поворушити. Минула ще одна хвилина мовчанки. В очах сусідки почав відбиватися страх. Раптом вчув я за нашими дверима якесь підозріле шурхання і зараз догадався, що це бестія Дрозд підслухує мене. Розпука огорнула мене і я, напруживши всі свої сили, роззявив рот і пробелькотів якимсь чужим, тоненьким голосочком просьбу о позичення нафти.

Не пригадую собі докладно тих перших моїх слів, вимовлених до сусідки, лиш памятаю, що то була мішанина недотепних фраз, повязаних з собою в неможливий спосіб, так, що сусідка нічого не зрозуміла з мого говорення і ще раз повторила:

— Що вам треба?

— Нафти! нафти!! — гукнув я, майже непритомний.

Зрозумівши, нарешті, чого я від неї хочу, вона вибігла до кухні і, вернувшися з фляшкою в руці, сказала мені відкрутити машинку і почала наливати в лямпу нафту. Руки мої тремтіли і нафта виливалася мені на руки. Я зробив напруження, щоб здержати тремтіння, але рефлекс відбився ще з більшою силою, руки мої застряслися, лямпа закивалася в руках, і нафта хлюпнула на моє убрання і на підлогу; сусідка глянула на мене якось підозріло і промовила:

— Ви хворі?...

— Хворий... — відповів я махінально; зрештою, в ту хвилю я був справді хворий: в ухах мені дзвеніло, в очах стояв якийсь червоний туман, з поза якого я не бачив ні сусідки, ні лямпи, що тряслася мені в руках, лиш з глибини того туману доносився до мене голос сусідки, а ще далі, десь в незмірнуй далечині чувся, як мені здавалося, придушений сміх бестії Дрозда.

— Що з вами? — промовила стурбовано сусідка.

— Перестудився... ґарячка... — відповів я цілком не надумуючися, от, аби щось відповісти.

— Ох, таж це не добре! — крикнула переляканa сусідка, — треба якнайшвидче до лікаря... адже так можна вмерти...

— Так є, можна вмерти... дякую... — повторив я махінально, і вчув, як за дверми зареготався на цілу хату Дрозд. В тій хвили вернулася до мене притомність, і я кинувся утікати, навіть не подякувавши за нафту...

Дрозда застав спокійно лежачого на ліжку, голова його була під подушкою, і лише зрадливе тремтіння плечей виказувало, що з ним діється в середині: бестія душився від сміху.

— Гадюка! пес! зрадник! — гукнув я йому під подушку і, вхопивши на оберемок пальто та капелюх, вискочив на двір і пігнався до міста, втікаючи від сорому і злости... З розпуки напився як швець й вернувся до дому аж в ночи.

На другий день я мусів віднести сусідці нафту, і хоч я впирався руками і ногами, і майже плачучи просив Дрозда, аби звільнив мене від такого страшного для мене діла — Дрозд був твердий, як скала, і на всі мої благання відповідав однаково:

— Або віднесеш нафту, або я з тобою не мешкаю й не знаюся.

І я мусів йти до сусідки знов, та цим разом я вже був сміливіший. Війшовши до сусідки, я цілком притомно поздоровкався з нею, навіть усміхнувся, і подякував за нафту.

— Як ваше здоровля? — спитала сусідка, цікаво оглядаючи мою постать. — Були в лікаря?

— Був, аж два рази: вчора й сьогодня... — брехав я, відважно дивлючись їй в очі — мені вже ліпше.

— Ну, слава Богу... — відповіла сусідка.

(Кінець буде).

Годі розумом збагнути...

(В „справі допомоги українському народові", як про це пишеться в канадійській ґазеті „Новий Шлях" у звязку з „Свободою").

Проти націстівських метод.

Д-р Й. Ґебельс, націстівський міністер пропаганди, щоби викликати хаос, тертя і замішання серед американців, послугувався часто й довго, й не без успіху, такою методою, що зачав вихваляти через радіо деякі статті американських журналістів чи промови визначних американців, передруковуючи це й в контрольованій націстами пресі. Ось ту обстанову зачали в Америці використовувати різні політикани, чи інші люди, в такий спосіб, що зачали пятнувати ось таких людей, що їх „похвалила" націстівська преса, прихильниками націзму, чи такими; що поступають чи говорять нерозумно й шкідливо для нації. Вистарчило отже, щоб якусь статтю чи промову „похвалив" Ґебельс як „розумну", чи щоб її передрукувала націстівська пропаґанда, щоб можна було її осудити як „нерозумну" і „шкідливу". Як відомо, якийсь час вдавалася та штука Ґебельсови. І то головно завдяки американським комуністам, чи комунізуючим. Та згодом піднялась з різних ліберальних кол остра критика такого підходу до справ. І тепер, як знаємо, вже мало про це чути, щоб уже сам передрук статті чи промови націстами „доказував" її недоцільність, та щоб націстівські такі підступи мали успіх. Отже американська здорова опінія таки перемогла. Люди навчились розсудно читати навіть і про те, що Ґебельс хвалить, а тим самим навчились свій розум мати. І навчила їх того, між іншим, теж і розсудна преса.

Наводимо це на те, бо нам здається, що не зашкодилоб і деяким українським ґазетам та людям глибше призадуматись над ось такою справою. А що вона й в нас актуальна, то видно от хочби по тому, що ми тепер вичитали в канадійсько-українській ґазеті „Новий Шлях" про статтю „Свободи" в справі допомоги Україні, яку „похвалили" комуністи.

„Свобода" і допомога Україні.

Для пригадки подамо, що в „Свободі" **з 9. травня** б. р. появилась стаття п. н. „У справі допомоги українським людям в Европі". Стаття, очевидно, добре передумана, написана по провіренню можливостей такої допомоги, бож згадується виразно про висланників Українського Конґресового Комітету, що були в Вашинґтоні в різних установах і провірювали різні можливости допомоги Україні. Стаття ця є теж оперта і на різних інших інформаціях, що походять з поважних і обєктивних американських джерел, як і представляє те, в якому напрямі ідуть наради в зорґанізованім громадянстві. Стаття бере під увагу поставу американських урядових кол і американського громадянства до ось таких харитативних справ, як і гідне застосовання американських українців до справи ратування людей в Україні від крайної нужди. Про усі ті речі не було дуже широкої мови, але було зазначене те, що треба, зокрема, що ту акцію треба відділити від усякої політики, та що „супроти такого нещастя американські українці мусять стати разом до спільної акції допомоги, оставляючи на боці все те, що моглоб ту акцію спиняти". Ще написано, що „не важне нам, хто тут буде керувати самою допомогою", коби тільки якнайбільше зібрати, що можливе, як виминемо „партійні, ґрупові чи церковні тертя". І тому саме „це мусить бути цілком аполітична, гуманітарна, акція ратування наших братів і сестер", а саме так вирішив ту справу Конґрес Американських Українців у Філядельфії.

З ким іти разом?

Не перший і не сотий раз відзивалась „Свобода" до громадянства у таких самих чи подібних справах. І чи вона колинебудь інакше писала? Чи як піднімались свого часу сумніви, чи при маніфестаціях іти разом з комуністами, то чи „Свобода" не давала на це ясних відповідей? А чи як вона коли закликала усіх нас іти „разом", включно з допомогою Західній Україні, чи голодуючій Східній Україні, то чи не кликала до акції так само, як і тепер, і чи хто коли розумів це так, що нам треба іти разом з комуністами? А якби і таке сталося, що „Свобода" малаб зміняти своє становище у якійсь важній, можна сказати, принциповій справі, то чи можна припускати, щоб вона у такому випадку могла не почуватись до обовязку сказати про цю зміну отверто, ясно й просто і подати відповідні арґументи? Як можна серіозній людині, що трохи глибше застановиться над цим, припустити, що моглоб статись інакше в ґазеті, що є народньою і завжди була й є під народною контролею? Та ці речі є добре відомі нам, тут у стейтах. Але в Канаді, як видно, є такі, що припускають щось інше, що думають, що такі речі є можливі. Ось це мабуть і використали большевики, що „похвалили", вправді з застереженнями, але „похвалили" нашу ґазету за її становище в справі допомоги Україні. Навчившись дещо з московської пропаґандної штуки, а дещо перенявши від Ґебельса, взялись вони за підступ. Очевидно, що в національнім таборі, чи в національній пресі в Канаді можна було легко зорієнтуватись у тому підступі, бо треба було тільки зреферувати те, що далі писала „Свобода" про справу допомоги Україні, згадуючи за большевицькі лайки і напади на неї за ту саму справу. Бож прецінь, як ми тільки завважили, що може хтось у Канаді дати себе зловити на большевицьку штучку про те, як розуміти, що треба іти „разом", ми зараз у статті **з 24. травня б. р.** написали таке:

„Чи треба сотки разів пригадувати, що коли мова про співпрацю, то це мова про співпрацю з народніми організаціями".

Як поступили большевики?

Отже, як хтось не міг чи не хотів розуміти, що розуміла „Свобода" під своїм закликом „до усіх" у першій статті, то хіба вже зрозумів з статті з 24. травня. Та Українські Щоденні Вісті **з 26. травня б. р.,** згадуючи про статті в „Свободі", цілком поминули про „народні організації", так, як поминула те все большевицька преса в Канаді, хоч певно й ясно знали вже з першої статті, що комуністи не є включені „Свободою" до „всіх". До того вони навіть признались, бо як **28-го травня**. б. р. зачали лаяти „Свободу" в статті „Політиканство замісць практичної допомоги рідним братам", згадали вже і за „народні організації", пишучи таке:

„А треба знати, що именно свободяни розуміють під „народніми орґанізаціями"...", а далі, що свободяни „добре знали тоді, як писали ці статті", з ким треба співпрацювати.

Отже, не тільки „свободяни" добре знали ще з першої статті, як треба розуміти співпрацю в справі допомоги Україні. Знав це загал, а й самі большевики виразно написали, що вони теж це добре знали.

Вони навіть вдарили нас за завваги канадійського „Українського Голосу" в справі допомоги Україні, які ми передали, і написали в У. Щ. Вістях з **4. червня** б. р. таке:

„Бачите, куди лукаві виродки заїхали, а куди виїхали. Що то значить гітлерівсько-націоналістична школа". І ще додали з американська: „Кен ю бит дет!"

Порівнайте дати і те, що пише „Новий Шлях".

По тих усіх виясненнях і лайках большевиків, з чого згадуємо тільки частину, появляються в канадійськім „Новім Шляху", аж в числах з **14-го червня і 17-го червня** б. р. дві статті про большевицьку допомогову акцію в Канаді, в якій пишеться про становище „Свободи" до допомогової акції в такий спосіб:

„Недавно тому її видвигнула досить нефортунно й досить невиразно одна американська національна ґазета. Цей її крок почали використовувати большевики у своїй кампанії „допомоги Україні". Отже ми вважаємо крок тієї американської ґазети нерозважним, непродуманим".

В другій статті В. Рудченко, покликуючись на комуністичну ґазету „Українське Життя", що помістила статтю „Свободи" про допомогу Україні, вважає себе за компетентного давати ще ось таку науку, що статтю „Свободи" написав редактор „необдумано" і:

„тим зробив медвежу прислугу для українського народу, бо своїм нерозважним писанням він увів у блуд не лише тих щирих українців, які ніколи до цього часу не лучилися з комуністами в своїй праці, але також і дав він нагоду комуністичним крикунам тепер покликуватися на довголітню ґазету „Свободу", що, мовляв, „дивіться добрі люди, чи не говорили ми вам, що ще прийде той час, коли ви і всі ваші провідники підуть разом з нами"... Що заставило його писати так нерозважно цю статтю, ми не знаємо, але віримо, що свої блуди він поправитх і скаже всім, чи закликав він наших людей давати свої жертви коумністам і вірити їм, що вони дістануться до нашого бідного народу, чи думав, що такі жертви ми тепер повинні започаткувати збірати самі під проводами комітетів, специяльно для тієї цілі поорґанізованих у Канаді й Америці? Лише в такий спосіб можна буде виправити похибку, якої допустилася „Свобода" через написання цієї статті. Іншого виходу ми незнаємо".

Ось таке написано в згаданій ґазеті **17. червня.** А в „Свободі" вже з 24. травня, себто перед 23 днями, було вияснення навіть для таких як цей автор статті. Як можна припустити, щоб він, або хоч хтось один в редакції не читав ще й дальших вияснень і відповідей на большевицькі напади на „Свободу" в тій справі! Це щось таке нерозважне, що ми на те ніяк не відповідалиб, якби не ті численні читачі, що їх маємо в Канаді. Бо тут, у стейтах, то нашим людям просто смішно буде читати такі „спостереження і завваги" як В. Рудченка.

Ще можнаб присвятити увагу тій мішанині, яку він вважає способом, як наладити допомогу Україні. Та тим хай уже клопочуть собі голови канадійські українці.

Допомога мусить бути дана!

Маємо віру, а може й дещо більше як віру, що й поважні американські чинники розуміють дуже добре становище американських українців в справі допомоги Україні, як і розуміють їхні слушні побоювання. І вони є того погляду, що нема причини, щоб нам хтось відмовляв того, що є справедливе й слушне. Але рівночасно справи представляються у них так, що харитативна акція повинна бути відділена обовязково від політичної.

Наша акція не може зупинятись і через те, що канадійські та американські большевики пробують з цеї акції збивати капітал. Ми думаймо про те, що ми маємо робити. А нам треба сумлінно й чесно виконати наш обовязок ратунку України, що повинно бути важнішим від большевицьких спекуляцій в Америці чи Канаді, а навіть і від евентуальних спекуляцій комуністичної влади в Україні. За спекуляції прийдеться у своїм часі відповідати кожному, що спекулює на нужді. Та відповідати будемо і ми, як ми цю справу повели. Ось і тому нам треба орґанізувати допомогу і її давати, а рівночасно вживати усіх леґальних способів, щоби наша допомога доходила на Україну до українських жертв военного лихоліття і діставалася кожному, кому вона призначена, без огляду на те, як хто записаний у комуністичній, правлячій партії. В отих справах нам треба рахуватись теж і з порадами американських урядових установ, тим більше, що вони відносяться прихильно теж і до нашої акції та готові нам помагати, коли будемо вести акцію в площі харитативній, що не визнає ніяких дискримінацій.

„Свобода" як така допомоги Україні не орґанізує. Вона тільки переводить аналізу цеї проблеми в такий спосіб, щоб допомогти цю допомогу зорґанізувати, рахуючись при тому з реальними обставинами, бо як інакше можна в такій справі поступати, якщо щиро хочеться її здійснити.

НЕВТРАЛЬНИЙ ДИПЛЬОМАТ ГОВОРИТЬ, ЩО НІМЦІ ЩЕ СИЛЬНІ

БЕРН (Швайцарія. (ОНА). — Повернувший недавно з окупованої Франції невтральний дипльомат говорить, що Аліянти не повинні недоцінювати німецької військової сили, бо німці ще сильні. Може бути, що вони вже не можуть успішно нападати і загарбувати чужі краї, але оборонну силу мають ще велику. З цим Аліянтам треба числитися і не зменшувати военних змагань на домашному фронті.

Розуміється, говорив він, що аліянтські бомбовики наробили великої шкоди і знищили в певних частях Німеччини военну індустрію, але проте німці таки виробляють военну зброю й амуніцію. Виробляють її десь на сході, в Австрії, Чехії і в Західній Польщі. Може бути, що не в такій великій кількості як попередно, але дають собі раду.

Дипльомат говорить, що німецькі вояки у Франції вже знають, що Німеччина остаточно мусить війну програти, але Ґебельс постійно вмовляє в них потребу боротися до кінця, бо як піддадуться, то Аліянти будуть їх по кавалку різати, а якби Німеччина піддалася тепер, то Обєднані Держави наложилиб на неї велику кару. Націсти ведуть тепер пропаганду за те, що кожний працездатний німець і німкиня мусять приложити рук до оборони своєї батьківщини і обороняти рідний край з великою посвятою, бо інакше Німеччина пропаде на тисячі літ.

Інформатор виїхав з Франції ще перед інвазією, але каже, що німці сподівалися її, кожної хвилини і приготовлялися до оборони. Вони виселили з приморської полоси майже все французьке населення й арештували всіх здорових французьких мужчин. Німецькі офіцири ходили нервові, часто запивалися і старалися показати, що нібито вони не дбають що станеться. Вояки також ходили трохи зажурені і боязливі, бо французькі підземні орґанізації часто підкидали їм німецькою мовою писані ґазети і казали їм складати зброю поки час, бо шкода вмирати за дурного Гітлера. Члени тайних орґанізацій казали німцям, що проти них повстане весь французький народ і вибє їх доноги. Хто приглядався німецьким воякам в Франції, той свято переконаний, що до наступу вони не надаються, але боронитися будуть завзято.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential. need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need botth.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН ПОТРІБНО МУЖЧИН

ПОТРІБНО ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ
ДО ФАБРИКОВАННЯ СТАЛЕВИХ ПЛИТ
РОБІТНИКІВ — SHEET METAL LAYOUT
ЦІЛИЙ ЧАС, АБО КІЛЬКА ГОДИН
Вправлених, або невправлених
ДОБРА ПЛАТНЯ
Постійна праця — — — — — Досить овертайм
Знамениті робітничі умовини
Потрібно Посвідки Звільнення
Голосіться:
I. O. KOVEN BRO., Inc.
Paterson Plank Rd. & Franklin St.
JERSY CITY
або
DOVER BOILER & PLATE FABRICATORS
Dover, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
ЯК
ПОРТЕРІВ
І
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.
FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

МУЖЧИН
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Дістануть харч і уніформи
Цілий час або частину
ПОМИВАЧІ
ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ
ПОРТЕРИ на день і ніч
Мусять говорити по англійськи
Бонуси — платні вакації
Постійна позиція
Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
ГОЛОСІТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
АБО ГОЛОСІТЬСЯ 5-8 ГОД. ВЕЧІР
1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО РІЗНИКА І ПОМІЧНИКА
Стала праця в різниці
Робітники у воєнній індустрії мусять мати посвідку звільнення
CHARLES MILLER CO.
5th ST. and N. Y. S & W. R. R.
(near Tonnele Ave.)
NORTH BERGEN, N. J.

ДОМАШНОГО РОБІТНИКА
Window Cleaner — Housemen
Добра плата
Бачте Miss Hurst
Hotel Gramercy Park
Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

ЧОЛОВІКА ПРИ ЛЯДІ НІЧНО
Diner
$10 ЗА НІЧ
5 або 6 ночей
HARBOR VIEW DINER
9229 — 4th Ave., Bklyn, N. Y.

ХЛОПЦІВ
у робітничім віці молодих мужчин
легка фабрична робота
в початку $22 і вище
VIVIAN ALLIED
110 W. 27th St., N. Y. C.

ДЖЕНІТОРА — $150
4 кімнати — 66-фамілійний дім
Голосіться Siraqusa Law Office,
319 E. 12th St., N. Y. C.

ДІВЧАТ — ЛЕГКА РОБОТА
Складання — стала праця
добра платня; нагода на аванс
повоєнна будучність
ALGREN MFG.
325 Lafayette St., N. Y. C.

Портера для Кафетерії
Голоситись Y W C A
270 Fairmount Ave.
Jersey City, N. J.

ПЕРШОРЯДНОГО МАШИНІСТИ І ТОКАРЯ
до воєнної роботи
з повоєнною будучністю
Придержуємось W. M. C. правил
BROOKS EQUIPMENT CORP.
4625 Park Ave.
UNION CITY, N. J.

МУЖЧИН
Сущна воєнна індустрія
Добрі робітничі умовини
Ті, що тепер працюють у воєнній роботі хай не голосяться
JOS. T. RYERSON & SON, Inc.
203 West Side Ave., Jersey City
West Side Montgomery Bus passes the door

ПОРТЕРІВ
$33.73 тижнево
Години 6. ввечір до 2. рано. Неділі вільні. Голосіться в 6. вечір до: Room 503, 350 Fifth Ave., N. Y. City.

ПОРТЕРА — БЕЙСМЕНТ
$24 — 1 ТИЖДЕННЯ
Голосіться в Інжиніра
HOTEL MARTINIQUE
Broadway & 32nd St., N. Y. C.

ЛАЙСЕНСОВАНОГО ФАЄРМАНА
Досвідченого при холодільнях
Посвідка звільнення потрібна
CHARLES MILLER CO.
5th ST. & N. Y. S. & W. R. R.
(near Tonnele Ave.)
NORTH BERGEN, N. J.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДІВЧАТА Й ЖІНКИ
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Цілий час або частину
ПЕКАРІ
РОБІТНИКИ В ПЕНТРІ
В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ
ПРИ СЕНДВИЧАХ
ПРИ ПАРОВІМ СТОЛІ
ПОМИВАЧКИ
КУХАРКИ
ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ
ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ
Мусять говорити по англійськи
Дістануть харч і уніформи
Бонус — Платні вакації
Постійна робота
Нагода для авансу
Робітниці в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
Або голоситись 5—8 вечером
1381 Broadway (Nr 38th St), N. Y.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
ДОСВІД НЕПОТРІБНИЙ
потрібно для
ЛЕГКОЇ ПРАЦІ СКЛАДАННЯ
ПОВНА ПЛАТНЯ В ЧАСІ ВИШКОЛУ
По скінченню вишколу гарантуємо найменше 15% бонусу від продукції
Додаткового 10% бонусу за роботу в 2-гій і 3-тій шифті
Голосіться Employment Dept.
WESTERN ELECTRIC CO.
Room 400, 4th floor
403 HUDSON ST., N. Y. C.
Від понед. до суботи 8:30 до 4:30
Сущним робітникам потрібна посвідка звільнення

Дівчат
пришивати стяжки на діт. шапочках
Цілоденна або кілька годин робота
в додатку овертайм, 50 ц. на годину
Henry Schanzer & Sons
11 E. 26th St., N. Y. C.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНКИ
КІЛЬКА-ГОДИННА ПРАЦЯ
РОБІТНИЦІ В ПЕНТРІ
РОБІТНИЦІ В КУХНІ
11 рано до 3 попол.
5 попол. до 9 ввечер
5 днів
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ОПЕРЕЙТОРОК
досвідчених на Singer Machine
шити дівочі оверголзи
Canvas Specialty Co.
51 W. 21st St., N. Y. C.

Оперейторок
досвідчених у шиттю
стало; добра платня
H. Weinstock Co., 101 W. 37, N. Y.

Потрібно оперейторок
на Singer Sewing Machine
робота при частя; стала праця
і добра платня
Wilshire Clothes Co.
102 W. 11th St., N. Y. C.

МУЖЧИН ЛЮТУВАТИ
новости і біжутерії. Знаменита платня, стала праця, добра нагода для компетентної особи.
MODERN DESIGN
110 W. 40th St., 5th floor

ДІВЧАТ
до роботи
ручношитого білля
стала посада
і добра платня
EMMA A. MALOOF INC.
444 Madison Ave., N. Y. C.

ОПЕРЕЙТОРКИ
Досвідчених в шитю суконок
ДОБРА ПЛАТНЯ
370 W. 35 St. (Room 1807) N. Y. C.

ДІВЧАТ
до легкої фабричної роботи
ДОСВІД НЕПОТРІБНИЙ
Добра платня
GRAND NOVELOID MFG CO.
32 West 20 St. Wa 9-5716

Дівчат і Жінок
до фабрики в Бронкс
відділ пакування
добра платня
жителів Бронксу волімо
Plymouth Rock
Provision Co.
1560 Boone Ave.
bet. 172 & 173rd St.

Оперейторок елевейторами
Таких, що носять одіння 12 до 14
Приємні робітничі умовини
Голосіться у Miss Richardson
Hotel Wyndham
42 W. 58th St., N. Y. C.

Оперейторок елевейторами
Таких, що носять одіння 12 до 14
і вміють англ. мову
Приємні робітничі умовини
Голоситись у таймкіпера
Hotel Park Crescent
87th St. & Riverside Drive, N. Y.

ЖЕНЩИН
ЧИСТИТИ ОФІСИ
добра платня; неділі вільні; год. від 6. веч. до 1. рано. Зголошуйтесь Кімната 503, 350 Fifth Ave., N. Y. City. at 6 P. M.

ЖІНОК
до загального чищення
50 ц. на годину
Голосіться Personnel Office
2nd floor balcony
SAKS — 34th
Broadway at 34th St., New York

Дівчини при Ляді
і bus girl
до кафетерії
Голоситись Y W C A
270 Fairmount Ave.
Jersey City, N. J.

КУХАРОК
Жінок заінтересованих в куховарстві
З домашнім або реставраційним досвідом
Добра платня—скора підвишка
Гарний вишкіл в добрій роботі
Треба знати читати
І писати по англійськи
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ОПЕРЕЙТОРОК
досвідчених і без досвіду
при жіночих петіковтах
добра платня на початок
із сталою працею
HECHBEL UNDERGARMENT CO.
39 E. 30th St., near Madison Ave.

ЧЕМБЕРМЕЙДС
БЕТМЕЙДС — КЛІНЕРС
Добра платня
Бачте Miss Hurst
HOTEL GRAMERCY PARK
Lexington Ave & 21st St., N. Y. C.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Замісць цвітів на могилу бл. п. Гаврила Слободяна.

На українськім цвинтарі на Факс Чейз виросла дня 6 червня 1944 р. свіжа могила. Вона на віки приняла до себе одного з найліпших синів української філядельфійської громади бл. п. Гаврила Слободяна. Склонила свою голову над домовиною покійника сімя й приятелі і до них промовив сердечно серед сліз гр. Михайло Вишиванюк. Він коротко згадав про заслуги покійника, про його золотий характер і про його почуття родинних та громадянських обовязків. А для дальшого розпамятання прикмет небіжчика запросив присутних на поминки до Товариства Українсько-Американських Горожан при Норт Френклин вулиці.

Як зійшлися на поминки, то іменем тов. „Любов", від. 45 У. Н. С., якого через 38 літ небіжчик був членом, і до якого вписав свою родину, промовив голова товариства, гр. Михайло Дубас. Він згадав за пошану, з якою всі члени відносилися до покійника і за той добрий приклад згідливости, з яким небіжчик практично промощував шлях народному життю. А для вшанування памяти небіжчика візвав присутних зложити жертву на народні цілі замісць вінка на домовину. На заклик відізвалися приявні так, що зложили $300 і віддали їх до розпорядку родині небіжчика.

До родини й приятелів промовили ще: д-р Павло Дубас, секр. тов. „Любов" Теодор Малик, гр. Шагала, предс. Тов. У. А. Горожан майор М. Дармограй, швагер покійного Барна і брат Роман, і ще раз гр. М. Вишиванюк. Усі підносили заслуги покійника і пращаючи його впевняли, що будуть наслідувати його життєві засади для втримання народнього духа в громадському життю.

Небіжчик полишив по собі горем прибиту родину, а це: жену Еву, сина Юрія і двох унуків, трьох братів: Тимка, касієра У. Н. С. Романа і радного У. Н. С. Степана.

Нестає доволі слів, щоб висловити жаль за тим, що ми втратили зо смертю бл. п. Гаврила. Збірку розділила родина на такі цілі: по $10: на Вищу Дівочу Школу СС. Василіянок на Факс Чейз, на Український Католицький Семинар у Стемфорді, на Український Православний Семинар у Філядельфії, на Дім Старців, на Український Сиротинець і на тов. Воєнних Матерей. Решту $240 віддала до розпорядимости Українському Комітетови Несення Помочи населенню на українських землях.

Гарна цвітка на Твою могилу, Брате й Товаришу Гавриле! Нехай споза гробу всміхнеться до нас Твоє праведне лице!

Тед.

ГАНОВЕР, ПА.

З концерту в честь Тараса Шевченка.

Гановерський хор ім. Олександра Кошиця під управою гр. С. Ціміхуда відсвяткував роковини смерти Т. Шевченка концертом у неділю 4. червня. Програмою проводив гр. Н. Салюк, а її розпочав хор відспіванням Американського Гимну. Після того о. М. Олексів виголосив вступне слово.

Хор відспівав потім: „Заповіт", Шевченка й такі пісні: „Ой не нам та не нам", „Ой виїхав козак"; „Образ рожі"; „Козаченьку, куди йдеш?"; „Козака несуть" і інші. Дует: „Де ти бродиш, моя доле" відспівали Григорій Грипенко і Петро Малищак (оба є членами У. Н. С.), а декламації виголосили: „Рідний край" — І. Стебницький; „Молитва школяря" — Маріян Ройсон; „Співанка швачки" — Сузанна Гвозда; „Рідна мова" — Оля Кобеля. Сольоспів: „Марусенька по саду ходила", відспівала Марія Ройсон; дует: „Ви українські пироги" — Марта Ройсон і Оля Кобеля.

Реферат про Тараса Шевченка виголосив містопредс. У. Н. С. проф. Григорій Герман з Вилксбері.

Парафіяльний предс. Іван Свантко, після викінчення програми, подякував співакам, промовцям, декляматорам за їх працю, диригентови за скору й умілу науку хору, гостям за участь, а тоді всі заспівали гимн: „Ще не вмерла Україна".

Н. Салюк.

РОВМ, Н. Й.

Із срібного весілля на громадські цілі.

У неділю 7. червня (на Зелені Свята) влаштовано несподіванку громадянам Захарови й Марії Фицикам з нагоди 30-літнього ювилею їхнього подружого життя. Їх приятелі Анна Фаліньска й Юлія Гадз запросили коло 50 гостей до Українського Дому, і як гості зійшлися, впровадили ювилятів на салю. Гості уладили їм овацію, а їх діти причіпили родичам живі квіти. Староста Михайло Фалінський привитав ювилятів промовою і побажав їм усього добра та запросив на приготовану гостину. Після благословення страв о. Петриканином віддали приявні признання цим стравам і господиням і пішли розмови й промови. Від дітей і приятелів дістали ювилляти гарні дарунки, а від громадян воєнний бонд на $50.

Із сльозами в очах дякували ювилляти за таку несподівану щирість приятелям та громадянам. Коли вже минуло перше враження, промовив гр. Олекса Гадз за потребу памятати також і на громадські обовязки, як Американський Червоний Хрест і поміч рідному краєви. Приявні відразу зрозуміли ідею, а Антошка Гураль та Степан Дрепко пішли за збіркою, та принесли $43.50.

Жертви зложили: Ювилляти $5; Степан Юревич $1.50 а по $1: А. Фицик, Іван Фицик, Анна Романович, Антошка Гураль, Василь Чуйко, громадянки: Козів, Якубишин, Титул, Голіят, Чуйко, Колакуняк, Ірина Гречкосій, Марія Кіцак, а дальше: Теодор Боднар, Михайло Фалінський, Степан Дрепко, Дмитро Іванців, Олекса Гадз, Михайло Павелко, Йосиф Лавицький, Гері Олійник, Никола Ткачук, Іван Хома, Іван Ганчар, Дмитро Олійник, Іван Лаврук, решта дрібними. Складку розділено по половині: на А. Червоний Хрест і на поміч рідному краєви.

Олекса Гадз.

НАЙМОЛОДШИЙ ГЕНЕРАЛ.

Президент Рузвелт іменував недавно тому полковника Ричарда С. Сендерса, адміністраційного офіцира команди бомберів за морем, генералом бригади. Сендерсонови всего 28 літ, і він буде наймолодшим генералом американської армії. Щойно чотири роки тому він був другим лютенантом. Він родився в 1915 році, підчас першої світової війни.

June 12th — 5 WAR LOAN — July 8th

ПОТРІБНО МУЖЧИН І ЖЕНЩИН

МУЖЧИН—ЖІНОК
ЦІЛОДЕННА АБО ЧАСОВА РОБОТА
4 ДО 7 ГОДИН ДЕННО
ДОБРА ПЛАТНЯ
СТАЛА ПРАЦЯ
ДО ЗВИЧАЙНОГО ЧИЩЕННЯ В ОФІСОВИХ БУДИНКАХ І ГОТЕЛЯХ В МЕНГЕТЕН І БРУКЛИН.
ВЕЧОРАМИ АБО НОЧАМИ
Голосіться денно до
NATIONAL CLEANING CO.
9 W. 29th St., near 5th Ave.
New York City

МАЮ НА ПРОДАЖ
ЦЕРКОВНІ КНИЖКИ
Маю на продаж церковні книжки вже розписані на машині Служба Божа на 3 голоси. Надаються на дітячі або жіночі хори. Маю також книжки розписані на мішаний хор, ціла Служба Божа з додатком, є кілька псальмів Бортнянського. 116.
Зголошення слати на адресу:
P. PETRUSHYNSKY
1615 Pierre Ave., Windsor, Ont., Canada

КОНКУРС!
Українська Греко-Кат. Парохія Пр. Діви Марії в Мікізракс, Па. пошукує кваліфікованого ДЯКОВЧИТЕЛЯ, котрий проводив би знаменито українську дітячу школу, був добрим диригентом церковного хору, уладжував концерти і представлення. Платня після умови. Мешкання готове. В інформаційних справах листовно чи особисто треба голоситися на повищу адресу секретаря парохії:
MIKE GURNIAK
327 Helen St., McKees Rocks, Pa.

НА ПРОДАЖ ДІМ
одно-фамілійний, фабрика, малий гараж, гарна околиця для малого бизнесу, близько парку і купелевого ставу. Коло дому переїздять 7 автобусових ліній. По інформації пишіть:
11 Poplar St.
Hudson Hights, Jersey City, N. J.

БИЗНЕСОВА НАГОДА
Як що ви є у перевозовім (Trucking) бизнесі та робите свої направки, смарування і т. д., ось вам нагода дешево набути трок, смаровила, оливу і всі приряди. Голосіться
BELLE
11-13 Poplar St., Hudson Hights
Jersey City, N. J.

НА ПРОДАЖ ЕЛЕКТРИЧНИЙ СВЕРЛИК І ПИЛКА
як також ножі до гвинтовання рур, тульса, фонографи, толєтові сидження, газовий піч, ліжко і пружини.
11 Poplar St.
Hudson Hights, Jersey City, N. J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7:30.
В неділі від 11 до 1:30.
ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГИ.
X & Флюроскоп.—Екзамінація $2.00

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
— на —
ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 992. Поширяючеся полумя.

BURNING EMBERS, HURLED BY THE EXPLOSION, FIRED NEIGHBORING STRUCTURES.

WITH OLD EQUIPMENT, RELICS OF THE TOWN'S PEACEFUL DAYS, THE CONFUSED NAZIS TRIED TO CHECK THE BLAZE.

BUT TARZAN CUT THE HOSE.

THEN HE AND HIS RANGERS RISKED THE BULLETS OF SNIPERS TO SPREAD THE FLAMES WITH FIREBRANDS.

Горіюче угля, викинене вибухом, запалило сусідні будинки.

Старим пожарним приладдям, ще з передвоєнних часів, нацисти пробували здержати пожар.

Але Тарзан перерізав кишку.

Потім він і його вояки, наражаючися на кулі нацистів, підпалювали інші доми.